

Tłumaczenia zdalne w czasie pandemii COVID-19

Stanowisko Polskiego Stowarzyszenia Tłumaczy Konferencyjnych

Treść

Co to jest tłumaczenie zdalne?	1
Co to oznacza dla organizatora?	2
Co to oznacza dla tłumaczy?	2
Stanowisko PSTK wobec tłumaczeń zdalnych w czasie pandemii COVID-19	3

Wybuch pandemii COVID-19 i działania podjęte w celu jej opanowania, a polegające na istotnym ograniczeniu mobilności i kontaktów międzyludzkich (w tym niemalże całkowitym wstrzymaniu kontaktów międzynarodowych) mają ogromny wpływ na branżę tłumaczeń konferencyjnych. Niemal z dnia na dzień odwołane zostały prawie wszystkie zaplanowane konferencje i spotkania; nadchodzące imprezy cykliczne są sukcesywnie odwoływane lub przesuwane na późniejsze terminy.

Szereg aktywności przenosi się coraz skuteczniej do przestrzeni wirtualnej – edukacja szkolna i uniwersytecka czy spotkania biznesowe realizowane są w internecie.

Możliwe jest także świadczenie usług tłumaczenia konferencyjnego w formie zdalnej. Technologie cyfrowe stwarzają nowe możliwości komunikowania się w wielu językach w sytuacjach, w których kontakt fizyczny jest niemożliwy. Jednocześnie zarówno sama technologia, jak i przestrzenne oddalenie stawiają nowe wymagania podczas planowania i realizacji takich przedsięwzięć.

Przedmiotem tego opracowania jest specyfika tłumaczeń zdalnych i podstawowe kwestie z niej wynikające.

Co to jest tłumaczenie zdalne?

Zdalne tłumaczenia konferencyjne, określane również angielskim skrótem RSI (remote simultaneous interpreting) można realizować zasadniczo na dwa różne sposoby (pomiędzy którymi możliwe są również liczne scenariusze pośrednie):

- Tak zwany **hub tłumaczeniowy**: tłumacze pracują z wykorzystaniem infrastruktury technicznej stosowanej zazwyczaj w warunkach konferencyjnych – w kabinie wyposażonej w sprzęt konferencyjny, często razem w jednym miejscu i z bezpośrednim wsparciem technicznym; jedynie uczestnicy konferencji znajdują się gdzie indziej (w jednym lub w wielu miejscach) i do/od nich przesyłany jest sygnał.
- Rozwiązania online, zwane także **platformami cyfrowymi „w chmurze”**, polegają na pracy tłumacza konferencyjnego w miejscu odizolowanym od pozostałych uczestników spotkania (w tym także innych tłumaczy), z wykorzystaniem własnej infrastruktury (komputera/laptopa i zestawu słuchawkowego), bez bezpośredniego wsparcia technicznego.

Ze względu na wciąż obowiązujące ograniczenia kontaktów międzyludzkich oraz niewielką liczbę dostępnych dobrze zorganizowanych hubów tłumaczeniowych znacząco rośnie popularność rozwiązań platformowych.

Co to oznacza dla organizatora?

- **Kwestie techniczne**

Zapewnienie jakości technicznej oprogramowania i połączeń niezbędnych do zrealizowania zdalnego tłumaczenia symultanicznego nie jest łatwe i wymaga znaczących nakładów. Niezależnie od tego należy mieć na względzie szereg czynników nieprzewidywalnych, które mogą mieć istotny wpływ na jakość lub samą możliwość realizacji tłumaczenia w formie zdalnej (zakłócenia/utrata połączenia; zakłócenia zewnętrzne, zarówno po stronie uczestników, jak i tłumaczy; awarie sprzętu, których ze względu na zdalny charakter nie da się szybko usunąć itp.). Co istotne, tłumacze nie mogą być obciążani odpowiedzialnością za wystąpienie takich niezależnych od nich zjawisk.

- **Kwestie prawne**

Niezależnie od poziomu technicznego zabezpieczenia samego transferu sygnału (dźwięku i obrazu) poprzez odpowiednie kodowanie, sytuacja zdalna oznacza brak możliwości pełnego zabezpieczenia przed nieuprawnionym dostępem do informacji przez osoby trzecie (zarówno po stronie uczestników/organizatorów spotkania zdalnego, jak i po stronie tłumaczy). Rodzi to wiele wątpliwości związanych z odpowiedzialnością prawną w zakresie ochrony danych osobowych (RODO i inne regulacje), poufnością danych klientów (tajemnice handlowe i inne) oraz prawem autorskim (np. nieuprawnione rejestrowanie). Odpowiedzialność i ewentualne uregulowanie tych kwestii pozostaje obowiązkiem organizatora i nie może w żadnym wypadku być przenoszona na tłumaczy.

Co to oznacza dla tłumaczy?

- **Kwestie organizacyjne**

W warunkach pracy zdalnej, gdy tłumacze, pracujący zwyczajowo w parach, nie znajdują się w tym samym miejscu, wymaga dodatkowych nakładów organizacyjnych – zarówno przed spotkaniem (przeszkolenie i próba pracy w zespole z wykorzystaniem danej platformy, przeszkolenie klienta i próba z klientem), jak i w jego trakcie (zapewnienie przez tłumacza we własnym zakresie odpowiednich warunków technicznych i lokalowych w jego otoczeniu). Stanowi to znaczące dodatkowe obciążenie organizacyjne w porównaniu z tradycyjnymi warunkami pracy tłumaczy konferencyjnych i wymaga nakładów, które powinny znaleźć odzwierciedlenie w wynagrodzeniu.

- **Higiena pracy**

Tłumaczenie w warunkach zdalnych stanowi istotnie większe obciążenie intelektualne i psychiczne dla tłumaczy. Wymaga jednoczesnej koncentracji na dodatkowych (zdalnych) kanałach kontaktu – z partnerem, z technikiem, z organizatorem; na kwestiach technicznych związanych z własną infrastrukturą wykorzystywaną do tłumaczenia zdalnego; na organizacji własnej pracy (zapewnienie komfortowych warunków pracy – brak interferencji osób postronnych i innych zakłóceń, dostęp do wody etc.).

Nie bez znaczenia jest też fakt, że spotkania zdalne mogą być realizowane w strefach czasowych różnych od tej, w której znajduje się tłumacz – co może oznaczać pracę w godzinach nocnych lub w dni świąteczne.

- **Bezpieczeństwo danych**

Wielu dostawców rozwiązań platformowych do tłumaczenia zdalnego żąda od tłumaczy zdalnego dostępu do ich własnych urządzeń, za pośrednictwem których realizują oni tłumaczenie zdalne. Rodzi to wiele wątpliwości związanych z bezpieczeństwem danych znajdujących się na takich urządzeniach i odpowiedzialnością wobec osób trzecich, w tym innych klientów. W efekcie niezbędne może okazać się dysponowanie odrębnym urządzeniem przeznaczonym tylko do realizacji tłumaczeń zdalnych.

Stanowisko PSTK wobec tłumaczeń zdalnych w czasie pandemii COVID-19

Polskie Stowarzyszenie Tłumaczy Konferencyjnych bacznie obserwuje rozwój rynku tłumaczeń zdalnych. Jest oczywistością, że w czasie społecznej izolacji będącej jedną z metod przeciwdziałania rozwojowi pandemii rozwiązania techniczne umożliwiające tłumaczenie zdalne są często jedyną możliwością odbywania spotkań międzynarodowych, w trakcie których niezbędne jest tłumaczenie.

Niemniej świadczenie usług tłumaczenia w wersji zdalnej nie może w żadnym wypadku oznaczać odstępstw od [podstawowych zasad ich wykonywania](#), a w związku z ich specyfiką i właściwymi im obciążeniami wymagają spełnienia przez organizatorów dodatkowych warunków:

- Tłumacze pracują w dwuosobowych zespołach (dla danej pary językowej); zwłaszcza w sytuacji tłumaczenia zdalnego praca w pojedynkę jest niedopuszczalna – ze względu na dodatkowe obciążenia i dla zapewnienia ciągłości świadczenia usługi.
- Odpowiedzialność za stronę techniczną i jakość połączeń pozostaje po stronie organizatora (lub wybranego przez niego dostawcy platformy zdalnej) i nie może być przenoszona na tłumaczy; tłumacze zachowują prawo do wynagrodzenia także w przypadku problemów technicznych uniemożliwiających realizację usługi, które są poza ich wpływem¹.
- Odpowiedzialność za bezpieczeństwo informacji nie może być przenoszona na tłumaczy.
- Organizator (lub wybrany przez niego dostawca platformy zdalnej) winien zapewnić tłumaczom:
 - przeszkolenie z obsługi platformy, na której realizowane będzie spotkanie oraz próbę – czas szkolenia i próby wlicza się do czasu pracy;
 - niezakłócony dostęp do przebiegu spotkania (dźwięk i obraz – zarówno podgląd mówcy, jak i prezentowanych materiałów);
 - kanał komunikacji pomiędzy tłumaczami;
 - bieżący kontakt z technikiem obsługującym platformę oraz z przedstawicielem organizatora/prowadzącym spotkanie.
- Wynagrodzenie za tłumaczenie w warunkach zdalnych rozlicza się według takich samych zasad, jakie obowiązują w przypadku usług świadczonych metodą tradycyjną, a jego wysokość powinna odzwierciedlać dodatkowe obciążenia – zarówno te związane z kwestiami organizacyjnymi i zaangażowaniem własnej infrastruktury tłumacza, jak i te związane z zwiększonym obciążeniem intelektualnym i psychicznym pracy w warunkach zdalnych.

To Stanowisko PSTK nie wyczerpuje wszystkich zagadnień świadczenia zdalnego tłumaczenia symultanicznego przez tłumaczy konferencyjnych i stanowi podsumowanie aktualnego stanu wiedzy i znajomości tematu. Stowarzyszenie będzie wspierać tłumaczy konferencyjnych i branżę w wypracowywaniu w tym zakresie najlepszych standardów zapewniających bezpieczeństwo, ciągłość i skuteczność świadczonych usług tłumaczeniowych.

Materiały referencyjne:

- [Ogólne zasady wykonywania tłumaczeń ustnych PSTK](#)
- [Wytyczne dotyczące tłumaczenia zdalnego Międzynarodowego Stowarzyszenia Tłumaczy Konferencyjnych AIIC](#) (stan na 01.2019, wersja angielska)
- [Stanowisko Stowarzyszenia Tłumaczy Konferencyjnych przy Niemieckim Stowarzyszeniu Tłumaczy](#) (stan na 10.2019, wersja niemiecka)
- [Zbiór dobrych praktyk AIIC dla tłumaczy ustnych w czasie kryzysu Covid-19](#) (stan na 04.2020, wersja angielska)

¹ Za takie uznaje się także awarię operatora usług telekomunikacyjnych, z którego usług korzysta tłumacz.